

УДК 378.4.014.25(=112.2:4)

Вікторія Солощенко

Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка

ORCID ID 0000-0002-5888-3796

DOI 10.24139/2312-5993/2024.03/198-208

**ЗМІСТОВІ ІННОВАЦІЇ У ДІЯЛЬНОСТІ УНІВЕРСИТЕТІВ
НІМЕЦЬКОМОВНИХ КРАЇН (АВСТРІЯ, НІМЕЧЧИНА, ШВЕЙЦАРІЯ,
ЛІХТЕНШТЕЙН, ЛЮКСЕМБУРГ) У КОНТЕКСТІ ІНТЕРНАЦІОНАЛІЗАЦІЇ
УНІВЕРСИТЕТСЬКОЇ ОСВІТИ**

У статті висвітлено змістові інновації у діяльності університетів німецькомовних країн (Австрія, Німеччина, Швейцарія, Ліхтенштейн, Люксембург) у контексті інтернаціоналізації університетської освіти. Доведено, що на сучасному етапі модернізації системи вищої освіти в німецькомовних країнах саме її інтернаціоналізація визначається як інноваційна стратегія розвитку освіти в цих країнах. Визначено, що змістові інновації у діяльності університетів німецькомовних країн реалізуються у мовному компоненті інтернаціоналізованого змісту навчальних програм. Змістові інновації у діяльності університетів німецькомовних країн у контексті інтернаціоналізації вищої освіти уможливило визначення академічної суперечності наукового світу Німеччини: між зміцненням, уніфікацією та підвищенням якості навчання німецькій мові як іноземній та ревальвацією англійської мови для викладання навчальних дисциплін в університетах країни задля успіху у міжнародній конкурентній боротьбі.

Ключові слова: інтернаціоналізація вищої освіти, університет, навчальні програми, академічна мобільність, навчання, інновації, німецькомовні країни, глобалізація.

Постановка проблеми. На початку XXI століття провідний компаративіст Німеччини, професор Ульріх Тайхлер (Ulrich Teichler) наголошує, що в епоху міжнародної освітньої конкуренції провідними завданнями кожного університету стають пошуки ефективних механізмів, що спрямовані на зміцнення власної позиції у міжнародній конкурентній боротьбі (Teichler, 2011). Зауважимо, що інтернаціоналізація змісту навчальних програм університетів країн ЄС та їх впровадження сприяє активізації академічної мобільності в світі та є запорукою економічного благополуччя того чи іншого вищого навчального закладу, що є актуальним для простору вищої освіти України.

Аналіз актуальних досліджень. Теоретичну основу дослідження становлять: методологічні принципи та концептуальні положення вітчизняних компаративістів (Н. Абашкіна, А.Сбруєва, О. Сухомлинська та ін.); фундаментальні ідеї англомовних (P. Altbach, N. C. Burbules, B. J. Ellingboe, G. Keller, B. Lingard, J. A. Mesterhauser, J. Knight та ін.) та

німецькомовних (В. Kehm, U. Teichler, S. Spoun, U. Steger та ін.) дослідників проблем інтернаціоналізації вищої освіти.

Мета статті. Дослідити змістові інновації у діяльності університетів німецькомовних країн у контексті інтернаціоналізації університетської освіти.

Методи дослідження. У статті використано аналіз наукових джерел та практичного досвіду на загальнонауковому рівні пізнання. Методологічною основою дослідження є системно-діяльнісний підхід та інформаційний підхід до конкретизації змістових інновацій у діяльності університетів німецькомовних країн у контексті інтернаціоналізації університетської освіти.

Виклад основного матеріалу. У публікації «Реформування системи вищої освіти шляхом змін навчальної програми: інтернаціоналізація кампусу» («Reforming the Higher Education Curriculum: Internationalizing the Campus») професор університету Міннесоти (США) Джозеф Местенхаузер (Josef Mestenhauser) та його колега, провідний фахівець Інституту міжнародної освіти (США) Бренда Дж. Еллінгбо (Brenda J. Ellingboe) стверджують, що визначальними чинниками, які сприяли введенню інтернаціонального контексту у навчальні програми університетів світу стали такі фактори:

– *глобалізація* (розширення інтернаціонального ринку робочої сили та «маркетизація» міжнародного ринку вищої освіти);

– *європеїзація та регіоналізація* (зміцнення і розширення ЄС, утвердження єдиного європейського освітнього простору та активізація академічної мобільності у світі) (Mestenhauser, 1998).

У 2001 р. провідними фахівцями Німецької служби академічних обмінів (DAAD) Теодором Берхемом (Theodor Berchem) та Клаусом Ландфрідом (Klaus Landfried) було представлено доповідь «Інтернаціоналізація навчальних програм» («International ausgerichtete Studiengänge») (DAAD, 2001). Дослідники переконані, що запорукою успішної інтернаціоналізації навчальних програм (ІНП) є розробка у контексті кожної окремої інтернаціоналізованої навчальної програми, так званого «трикутника сумісності», що передбачає наступну ієрархію: «студент – іноземний студент», «студент – суспільство», «студент – ринок праці». Теодор Берхем та Клаус Ландфрід переконані, що така структура особистісного досвіду сприяє формуванню самостійної, відповідальної, стійкої індивідуальності,

здатної до життя у полікультурному суспільстві, задля прогресивного розвитку власної держави та суспільства в цілому.

У своїй роботі «Вища освіта, інтернаціональна освіта та академічні дисципліни» («Higher Education, International Education, and the Academic Disciplines») науковець Свен Гроеннінгс (США) (Sven Groennings) стверджує, що утвердження якості інтернаціоналізації університетської освіти реалізується шляхом розроблення універсальних моделей ІНП (виділення фундаментальних навчальних дисциплін, що складатимуть основу змісту таких програм). Дослідник, запевняє, що запровадження інтернаціонального /інтердисциплінарного компоненту у викладання змісту навчальних дисциплін сприятиме формуванню глобального, компаративного мислення сучасної молоді. Свен Гроеннінгс переконаний, що дисципліни природничого циклу (географія, біологія) доцільно викладати з позиції казуїстського (від. лат. casus – випадок) принципу їх інтерпретації, розгляд окремих випадків у їх зв'язку з загальними принципами права і моралі, правові та економічні дисципліни – на основі цінностей демократичного суспільства, філософські дисципліни – з позиції системно-парадигмального трактування поняття «інтернаціональний» тощо (Groennings, 1990).

У 2002 році Організацією економічного співробітництва та розвитку було представлено типологію моделей ІНП, до складу якої належать такі різновиди, а саме:

– навчальна програма, традиційний зміст якої, доповнюється дисциплінами компаративної тематики (Curricula, die traditionelle nationale Inhalte um eine komparative Dimension erweitern) (порівняльна педагогіка);

– навчальна програма, зміст якої передбачає формування іншомовної компетенції засобами іноземної мови, тобто викладання дисциплін курсу виключно іноземною мовою (Curricula, für Fremdsprachen, erweitert durch interkulturelle Inhalte und die Vermittlung interkultureller Kompetenzen) (інтеркультурна германістика, лінгвістика, стилістика, культурологія);

– навчальна програма, до тематичного змісту якої входять дисципліни з міжнародною тематикою (Curricula mit internationalen Inhalten) (міжнародні відносини, європейське право);

– навчальна програма, зміст якої доповнюється професійно-орієнтованими дисциплінами, які мають попит в Європі (Curricula, die

auf ein internationales Berufsfeld vorbereiten) (міжнародний менеджмент, юридична та банківська справи);

– навчальна програма, що складу якої входять змістовні професійно-визнані дисципліни, які сприяють отриманню міжнародної, професійної кваліфікації (Curricula, die zu einer international anerkannten Berufsausbildung führen) (міжнародні програми на здобуття ступені «Бакалавр», «Магістр»);

– навчальна програма, що спрямована на отримання спільних або подвійних ступенів (Integrierte Curricula mit einem gemeinsamen Abschluss oder Doppelabschluss) (європейський ступінь доктора філософських наук);

– навчальна програма, до складу якої входять інтердисциплінарні програми з комплексного вивчення того чи іншого регіону (Interdisziplinäre Programme in Regionalstudien «ares studies») («локальні дослідження», що передбачають фундаментальне вивчення особливостей того чи іншого континенту (Європа, Азія та Латинська Америка);

– навчальна програма, що передбачає обов'язкове навчання (протягом семестру, триместру чи навчального року) у партнерському виші за кордоном (Curricula mit obligatorischem Auslandsstudienanteil);

– навчальна програма, тематичний зміст якої повною мірою орієнтований на іноземних студентів) (Spezielle Curricula für ausländische Studienrende) (ОЕСР, 2002).

Аналіз моделей ІНП, за версією ОЕСР дав змогу визначити змістове наповнення ідеального «шаблону», макету ІНП. Отже, складовими такої навчальної програми стали: дисципліни міжнародної, компаративної тематики, що викладаються виключно іноземною мовою та орієнтовані на потреби іноземних студентів.

У публікації «Університет в 21-му столітті» («Universität im 21. Jahrhundert») провідні вчені Німеччини з питань міжнародної освіти, Ян Джьорден (Jan C. Jörden), Анна Шварц (Anna Schwarz) та Ханс-Юрген Вагенер (Hans-Jürgen Wagener) виступили з критикою такої типології моделей ІНП. Дослідники переконані, що типологія представлена ОЕСР є недосконалою (Jörden, 2002). Професор кафедри політичної соціології Європейського університету Віадрина (Франкфурт-на-Одері), Німеччина Анна Шварц вважає, що більшість навчальних програм цієї типології є синонімічними, однорідними, здебільше вони перекривають одна одну, а не доповнюють зміст наступної навчальної програми (Schwarz, 2002). З метою систематизації та удосконалення змісту ІНП професор, доктор

філософських наук Ханс-Юрген Вагенер наводить власне бачення складових компонентів ІНП, які слід урахувати при складанні таких програм (див. табл. 1) (Wagener, 2002).

Таблиця 1

Складові компоненти інтернаціоналізації навчальних програм

Тривалість ІНП	Один кредит	Триместр або семестр	Навчальний рік
Узгодження дисциплін у навчальній програмі	Монодисциплінарний підхід	Мультидисциплінарний підхід	Інтердисциплінарний підхід
Встановлення контингенту студентів	Вітчизняні студенти	Іноземні студенти	Інтернаціональні гетерогенні групи
Характер навчального процесу	«Віртуальний» характер (університет знаходиться за кордоном)	Локальний характер (університет знаходиться на території однієї держави)	Змішаний тип (комбінація віртуального навчання з локальним)

З табл. 1 стає очевидним, що з метою запобігання однорідності, повторюваності дисциплін у ІНП, слід урахувати при складанні її тематичного змісту такі фактори, як характер навчального процесу, узгодженість дисциплін у навчальній програмі, контингент студентів та тривалість програми.

За результатами зіставного аналізу сайтів провідних університетів Німеччини зі спеціальностей економіка, правознавство, соціальні та гуманітарні науки конкретизовано зміст інтернаціоналізованих навчальних програм та мову їх викладання. Так, до змісту інтернаціоналізованих навчальних програм університетів Німеччини входять такі навчальні дисципліни:

- економіка (світова економіка, основи менеджменту у провідних фінансових установах світу, інтернаціональний маркетинг, світова та регіональна економіка тощо);
- право (міжнародне право, теорія держави і права у світовому контексті, захист прав інтелектуальної власності у світі, правова система провідних країн світу, права та свободи дитини в різних країнах світу, адміністративне, фінансове, господарське право в Європі);
- педагогіка (тенденції розвитку системи вищої освіти в контексті європейської інтеграції, інтернаціоналізація освіти, глобальні проблеми людства XXI століття);
- філософія (світова історія, релігія, протестантська теологія, філософія культури, психологія лідерства та нейрокогнітивна психологія);

• філологія (світова література, полікультурана освіта, інтеркультурна комунікація, європейська лінгвістика, основи романо-германських мов, журналістика та засоби масової інформації в контексті глобалізації) тощо (Солощенко, 2023).

Стає очевидним, що зміст інтернаціоналізованих навчальних програм університетів Німеччини утворюють дисципліни з міжнародною тематикою, більшість з яких викладається іноземними мовами, зокрема англійською та німецькою, де остання є домінуючою. Отже, ми можемо стверджувати, що до змістових інновацій інтернаціоналізації університетської освіти в Німеччині слід віднести прагнення зберігати та розповсюджувати німецьку мову як фундамент німецькомовного суспільства шляхом викладання іноземним студентам предметів загальнонаукового спрямування німецькою мовою.

На основі аналізу інтернаціоналізованих навчальних програм для іноземних студентів першого року навчання, які реалізуються в Грацькому, Інсбрукському, Зальцбурзькому та Віденському університетах (Австрія) (Universität Graz; Universität Innsbruck; Universität Salzburg; Universität Wien) доведено, що змістові інновації у цих університетах реалізуються шляхом уведення інтернаціонального контексту у зміст ІНП австрійських університетів та мають міжнародне спрямування, що відображено в сутності таких дисциплін, як: світова історія, політологія, соціологія, філософія та філософія мови, культурологія, які викладаються англійською та німецькою мовами, де остання є домінуючою. Стає очевидним, що в ІНП університетів Австрії передбачено викладання дисциплін двома мовами – німецькою та англійською.

При цьому варто зазначити, що ІНП окремих австрійських університетів чітко спеціалізовані. Так, ІНП програми Інсбрукського університету мають країнознавчу спрямованість, Зальцбурзький університет спеціалізується на вивченні основ комунікації та міжкультурної компетентності, Грацький університет є провідним із вивчення інтеркультуралізму, Віденський університет – із проблем міжкультурного спілкування «Схід–Захід», конфліктності та шляхів її подолання.

На відміну від позиції університетів Австрії та Німеччини щодо інтернаціоналізації змісту навчальних програм для іноземних студентів шляхом уведення міжнародного контексту у викладання більшості навчальних дисциплін, ректор Міжнародної академії

філософії Ліхтенштейну Дж. Зайферт запевняє, що більшість дисциплін, які викладаються в академії, мають винятково філософський контекст (метафізика, епістемологія, етика, політична філософія, естетика, філософія свідомості, філософія мови, логіка, філософія релігії тощо), у змісті яких закладено індивідуально-особистісне, суспільне, глобальне, світове розуміння більшості проблем та їх рішень. Науковець переконаний, що змістові інновації у цьому вишу реалізуються шляхом інтернаціоналізації навчальних та викладання навчальних дисциплін філософської тематики іноземною (англійською) мовою у пропорційній єдності з німецькою (Internationale Akademie für Philosophie im Fürstentum Liechtenstein).

На конференції ректорів університетів Швейцарії, що відбулась у листопаді 2006 року, за участі ректора університету Санкт-Галлен, професора Т. Бігера (T. Bieger), ректора університету Базель, професора А. Лопрієно (A. Loprieno), ректора університету Берна, професора У. Вюрглера (U. Würgler) та ректора університету Люцерн, професора М. Ріса (M. Ries) було підписано постанову, що має назву «Стратегії 2012» (Strategy, 2012). Цей документ регламентує необхідність модернізації навчальних програм університету задля активізації академічної мобільності в країні. Почесний ректор університету Люцерна, професор М. Ріс переконаний, що змістові інновації у вишах країни реалізуються шляхом інтернаціоналізації змісту навчальних програм й введення міжнародного виміру до тематичного плану кожного окремого заняття та викладання більшості предметів загального циклу не лише німецькою мовою, а й у раціональному поєднанні з іншими іноземними мовами (Universität Luzern).

На основі аналізу сайтів німецькомовних університетів Швейцарії, зокрема Базеля, Берна, Люцерна, а також університету Санкт-Галлена з'ясовано, що змістові інновації у діяльності вишів країни реалізуються шляхом ІНП для іноземних студентів першого року навчання в університетах Санкт-Галлена та Люцерна, що мають соціологічно-філософське спрямування, а їх міжнародний вимір реалізується у таких дисциплінах, як світова історія, порівняльна педагогіка, соціологія сучасного суспільства, екологія, що викладаються лише німецькою мовою (німецькомовна стратегія) (Universität Basel; Universität Bern; Universität Luzern; Universität St.Gallen). На противагу цьому інтернаціоналізовані навчальні програми університету Берна спрямовані

на вивчення всесвітньої історії, історії окремих регіонів світу, зокрема Голландії та Єгипту, причому мова викладання є переважно німецькою, хоча можливе й викладання курсу іншими іноземними мовами відповідно до тематичного блоку лекцій та практичних занять. Інтернаціоналізовані навчальні програми університету Базеля мають філологічну спрямованість та зорієнтовані тільки на вивчення та вдосконалення знань з іноземних мов (німецької, італійської, французької, іспанської), а також предметів лінгвістичного змісту, зокрема лексикології, діалектики, історії певної мови, де мовою викладання є переважно німецька, але фахові дисципліни викладаються як німецькою, так й іншими іноземними мовами (Universität Basel).

На відміну від позиції окремих університетів Австрії, Німеччини, Швейцарії та Ліхтенштейну щодо змістових інновацій у діяльності вишів шляхом інтернаціоналізації змісту навчальних програм для іноземних студентів та уведення міжнародної тематики та інтегрованого викладання в університетах країн, де переважає вивчення навчальних дисциплін німецькою мовою, університет Люксембургу пропонує іноземним студентам з I по V курс навчатися як німецькою, так і французькою та англійською мовами, тобто навчальні програми університету розроблені у пропорційній єдності державної та іноземних мов, що передбачає викладання дисциплін трьома мовами. Почесний ректор університету Люксембурга Р. Тарраш (R. Tarrash) зазначає, що змістові інновації у діяльності цього вишу реалізуються шляхом інтернаціоналізації змісту навчальних програм, що є найбільш ефективною за умови раціональної єдності державної (тобто німецької) та іноземних мов, англійської та французької. Науковець переконаний, що завдяки поєднанню іноземних мов у процесі викладання відбувається культурний розвиток особистості, засвоєння індивідом етнічної, національної культури, усвідомлення спільності інтересів народів у їхньому прагненні до миру, злагоди, прогресу за збереження власної культурної ідентичності (Universität Luxemburg).

Аналіз навчальних програм окремих університетів німецькомовних країн свідчить про те, що вони включають такі курси, як: «Інтеркультурний менеджмент» (Німеччина), «Міжкультурна компетентність» (Австрія), «Культурні студії: Японська імперія – початок історії до 1945 року» (Швейцарія) та

інші, з вивчення культури різних народів, викладання яких здійснюється іноземними мовами.

На початку XXI століття провідними методологами німецькомовних країн (H. Altrichter, P. Porsch, B. Somekh) було розроблено інноваційні підходи щодо модернізації підготовки сучасного вчителя іноземної мови, а саме:

- «концепція експериментального дослідження або концепція власного досвіду» (Aktionsforschung) (довготривалі дослідження вчителями власної педагогічної практики викладання з метою її покращення, обмін досвідом);

- «концепція рефлексивної підготовки вчителя» (Konzept der reflexiven Lehrerbildung) (діагностика рівня власних фахових знань, окреслення індивідуальної траєкторії розвитку) (H. Altrichter, 2002).

Теоретичний аналіз наукового доробку німецькомовних науковців щодо змістових інновацій у діяльності університетів німецькомовних країн у контексті інтернаціоналізації вищої освіти дозволяє окреслити інноваційні методи у викладанні іноземних мов для навчання іноземних студентів. Так, у більшості університетів німецькомовних країн використовується низка інноваційних методів, а саме:

- усний підхід і метод ситуативного навчання мови (die audiovisuelle Methode) (в основу цього методу покладено варіант британського структуралізму, за цією теорією мовлення складає фундамент тієї чи іншої мови, а в її основі лежить вміння володіння структурами певної мови);

- аудіолінгвістичний метод (die audiolinguale Methode) (в основу цього методу покладено принципи структурної лінгвістики, вивчення мови як системи структурно пов'язаних елементів кодування значень: фонем, морфем, слів, речень тощо, оволодіння цими елементами мовної структури чи її блоками і правилами та їх об'єднання);

- груповий метод вивчення мови (der interactive Fremdsprachenunterricht) (в основу цього методу покладено цілісний підхід до навчання мови, оскільки саме він поєднує пізнавальні та емоційні процеси, що є можливим лише в певній комунікативній ситуації);

- метод повної фізичної реакції (Total Physical Response) (цей метод базується на узгодженні мовлення і дій, тобто навчання мовлення здійснюється через фізичну (моторну) активність));

– сугестопедія (Suggestopedia) (метод, що передбачає вивчення іноземної мови через положення сугестології про півсвідомі фактори (інтонація, ритм, стан псевдопасивності та ін.), на які реагує людина);

– комунікативний метод (der kommunikative Fremdsprachenunterricht) (цей метод базується на комунікативній теорії мови згідно з якою, метою вивчення мови повинно бути формування комунікативної компетенції) та ін. (H. Altrichter, 2002).

Висновок. У статті доведено, що на сучасному етапі модернізації системи вищої освіти в німецькомовних країнах саме її інтернаціоналізація визначається як інноваційна стратегія розвитку освіти в цих країнах. Визначено, що змістові інновації у діяльності університетів німецькомовних країн реалізуються у мовному компоненті інтернаціоналізованого змісту навчальних програм. Змістові інновації у діяльності університетів німецькомовних країн у контексті інтернаціоналізації вищої освіти уможливило визначення академічної суперечності наукового світу Німеччини: між зміцненням, уніфікацією та підвищенням якості навчання німецькій мові як іноземній та ревальвацією англійської мови для викладання навчальних дисциплін в університетах країни задля успіху у міжнародній конкурентній боротьбі.

Перспективи подальших наукових досліджень. Інтернаціоналізація університетської освіти є багатоаспектним феноменом глобалізаційних змін XXI століття, тому актуальним вбачаємо дослідження специфіки інтернаціоналізації вищої освіти в англомовних країнах.

ЛІТЕРАТУРА

- Солощенко, В. М. (2023). *Інтернаціоналізація університетської освіти в Німеччині: ретроспективний аналіз*: монографія. Суми. (Soloshchenko, V.M. (2023). *Internationalization of university education in Germany: a retrospective analysis*: (monography). Sumy).
- Altrichter, H., Rosch, P., Somekh, B. (2002) *Teachers Investigate their work* (Altrichter, H., Rosch, P., Somekh, B. (2002) *Teachers Investigate their work*).
- Deutscher Akademischer Austauschdienst. (2001). *Zweites Aktionsprogramm des DAAD zur Stärkung der internationalen Wettbewerbfähigkeit des Studien- und Wissenschaftsstandorts Deutschland*. Bonn. (German Academic Exchange Service. (2001). *Second DAAD action program to strengthen the international competitiveness of Germany as a location for study and research*. Bonn).
- Groennings, S. (1990). *Higher Education, International education, and the Academic Disciplines. International Education Series*, New York: The American Forum for Global Education. (Groennings, S. (1990). *Higher Education, International education, and the Academic Disciplines. International Education Series*, New York: The American Forum for Global Education).
- Hochschule Liechtenstein. Internationale Akademie für Philosophie. Retrieved from: <http://www.iap.li/default.php>

- Internationale Akademie für Philosophie im Fürstentum Liechtenstein. Retrieved from: [http:// www.iap.li](http://www.iap.li)
- Jörden, Jan C, Scharz A., Wagener, H.-J. (2002) *Universität im 21. Jahrhundert. Hochschulwesen.* (Jörden, Jan C, Scharz A., Wagener, H.-J. (2002) *University in the 21st century. Higher education.*)
- Mestenhauser, J.A., Ellingboe, B.J. (1998) *Reforming the Higher Education Curriculum: Internationalizing the Campus. Series on Higher Education.* (Mestenhauser, J.A., Ellingboe, B.J. (1998) *Reforming the Higher Education Curriculum: Internationalizing the Campus. Series on Higher Education.*)
- OECD/CERI-Bericht. (2002) *Die Internationalisierung des Curriculums im Hochschulbereich.* Die Internationalisierung des Hochschulwesens. Frankfurt (OECD/CERI report. (2002) *The internationalisation of the curriculum in higher education. The internationalisation of higher education.* Frankfurt).
- Strategy 2012. Retrieved from: [http:// www.admin.at](http://www.admin.at)
- Teichler, U. (2011). *Die Moderation wachsender Komplexität der Internationalisierung.* Hochschule innovativ, 2, 14-15. (Teichler, U. (2011). *Moderating the growing complexity of internationalization.* Hochschule innovativ, 2, 14-15).
- Universite du Luxembourg. Retrieved from: [http:// www.en.uni.lu/](http://www.en.uni.lu/)
- Universität Luzern. Retrieved from: [http:// www.unilu.ch](http://www.unilu.ch)
- Universität Basel. Retrieved from: [http:// www.unibas.ch](http://www.unibas.ch)
- Universität Bern. Retrieved from: [http:// www.unibe.ch](http://www.unibe.ch)
- Universität Graz. Retrieved from: [http:// www.uni-graz.at](http://www.uni-graz.at)
- Universität Innsbruck. Retrieved from: [http:// www.unibk.ac.at](http://www.unibk.ac.at)
- Universität Luzern. Retrieved from: [http:// www.unilu.ch](http://www.unilu.ch)
- Universität Salzburg. Retrieved from: [http:// www.uni-salzburg.at](http://www.uni-salzburg.at)
- Universität St. Gallen. Retrieved from: [http:// www.unisg.ch](http://www.unisg.ch)
- Universität Wien. Retrieved from: [http:// www.univie.ac.at](http://www.univie.ac.at)

SUMMARY

Soloshchenko Viktoria. Substantial innovations on activity universities of German-Speaking countries (Austria, Germany, Switzerland, Liechtenstein, Luxembourg) in the context internationalization of university education.

The article highlights substantive innovations in the activities of universities in German-speaking countries (Austria, Germany, Switzerland, Liechtenstein, Luxembourg) in the context of the internationalization of university education. It is proven that at the current stage of modernization of the higher education system in German-speaking countries, its internationalization is defined as an innovative strategy for the development of education in these countries. It was determined that content innovations in the activities of universities in German-speaking countries are realized in the language component of the internationalized content of educational programs. Content innovations in the activities of universities in German-speaking countries in the context of the internationalization of higher education made it possible to determine the academic contradiction of the scientific world of Germany: between strengthening, unifying and improving the quality of teaching German as a foreign language and revaluing the English language for teaching academic disciplines in the country's universities for success in international competition.

Key words: internationalization of higher education, university, educational programs, academic mobility, training, innovation, German-speaking countries, globalization.